

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 340/2022-26

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Michalom Treščákom ml., advokátom, Thurzova 6, Košice, proti postupu Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Er 2835/2012 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Er 2835/2012 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Košice I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Er 2835/2012 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Okresný súd Košice I **j e p o v i n n ý** zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Košice I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **492,31 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 21. apríla 2022 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní označenom v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru, prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov a priznal mu primerané finančné zadostučinenie v sume 4 000 eur (v texte ústavnej sťažnosti uvedená suma 9 000 eur, pozn.) a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 340/2022-13 z 9. júna 2022 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť v celom rozsahu na ďalšie konanie.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na okresnom súde je na základe návrhu obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „oprávnený“), zo 16. mája 2012 vedené pod sp. zn. 16 Er 2835/2012 exekučné konanie proti sťažovateľovi ako povinnému o vymoženie sumy 500 eur s príslušenstvom, trov predchádzajúceho konania v sume 131,98 eur a trov exekúcie. Vykonaním exekúcie bola poverená súdna exekútorka [REDAKOVANÉ], ktorá exekúciu vykonáva pod sp. zn. EX 463/2012.

4. Zo sťažovateľom predneseného skutkového stavu a z priložených dôkazov vyplýva, že sťažovateľ už 2. februára 2012 (pred vydaním exekučného titulu, pozn.) zaplatil oprávnenému istinu v sume 500 eur. Po doručení upovedomenia o začatí exekúcie preto sťažovateľ vzniesol proti exekúcii námietky, o ktorých rozhodol okresný súd uznesením zo 14. septembra 2012 tak, že I. výrokom námietkam sťažovateľa proti exekúcii vyhovel v časti splatenej dlžnej istiny a II. výrokom námietky proti trovám exekúcie zamietol.

5. Sťažovateľ sa proti predmetnému uzneseniu okresného súdu bránil podaním odvolania, ktoré doručil súdu 9. októbra 2012 a následne nemal vedomosť o stave konania. Napriek urgenciám súdnej exekútky z 12. decembra 2018 a 9. septembra 2020 nebolo o odvolaní sťažovateľa rozhodnuté.

6. V dôsledku nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní sa súdna exekútorka 15. januára 2021 obrátila na podpredsedníčku súdu so sťažnosťou na prietahy v konaní. Z vyjadrenia zákonnej sudkyne z 11. februára 2021 vyplýva, že 21. marca 2013 oprávnený doručil súdu vyjadrenie k odvolaniu sťažovateľa a spis bol 19. januára 2021 predložený odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní.

7. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) ako súd odvolací uznesením zo 14. júla 2021 vrátil vec súdu prvej inštancie ako predčasne predloženú s odôvodnením, že konajúci súd nerozhodol o celom predmete konania.

8. Po vrátení veci okresný súd dopĺňacím uznesením zo 6. apríla 2022 doplnil výrok uznesenia okresného súdu zo 14. septembra 2012 o výrok III v znení: „*III. Námietky povinného proti exekúcii vo zvyšnej časti zamieta.*“

II. Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ podal proti postupu okresného súdu ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta, že v napadnutom konaní dochádza k zbytočným a celkom zjavným priet'ahom, čoho dôkazom je aj skutočnosť, že po dobu vyše 9 rokov (ku dňu podania ústavnej sťažnosti, pozn.) nebolo rozhodnuté o ním podanom odvolaní. Dĺžku pasivity okresného súdu považuje za neprimerane dlhú a neospravedlňiteľnú.

III. Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

10. Okresný súd k prijatej ústavnej sťažnosti uviedol, že obdobie od 21. marca 2013 do 19. januára 2021, keď bol okresný súd v konaní absolútne nečinný, je potrebné vyhodnotiť ako zbytočný priet'ah s ohľadom na chronológiu úkonov okresného súdu v napadnutom konaní, ktorú k vyjadreniu pripojil.

11. Predseda okresného súdu oznámil, že 2. júna 2022 súdna exekútorka vrátila súdu poverenie na vykonanie exekúcie s tým, že exekúcia bola ukončená vymožením pohľadávky, jej príslušenstva a trov exekúcie. Zároveň predseda okresného súdu podotkol, že predmetný spis bol spolu s odvolaním sťažovateľa 21. júna 2022 predložený krajskému súdu na rozhodnutie.

12. Vzhľadom na uvedené okresný súd pripustil, že podanú ústavnú sťažnosť možno považovať za dôvodnú.

III.2. Replika sťažovateľa:

13. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že ani z vyjadrenia okresného súdu nevyplýva, že by počas 10 rokov vedenia exekučného konania boli zistené skutočnosti, ktoré by bolo možné pričítať na jeho ťarchu, resp. iné objektívne skutočnosti, ktoré by prispeli k doterajšej neúmerne dlhej dobe trvania napadnutého konania. Zdôraznil, že ani ku dňu podania vyjadrenia nie je vec právoplatne skončená, a preto v plnom rozsahu zotrval na svojej ústavnej sťažnosti, ako aj na sume požadovaného finančného zadosťučinenia.

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení, že okresný súd svojou absolútnou nečinnosťou spôsobil zbytočné priet'ahy.

15. Ústavný súd z vyjadrení účastníkov konania, zo súdneho spisu vzťahujúceho sa na vec a z predloženej chronológie úkonov súdu zistil, že napadnuté konanie začalo 30. mája 2012 doručením žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie a nie je právoplatne skončené

ani po vyše 10 rokoch. Ako pripustil aj samotný okresný súd, v období 21. marca 2013 do 19. januára 2021 bol absolútne nečinný, v dôsledku čoho dosiaľ nebolo rozhodnuté o odvolaní sťažovateľa, ktoré podal 9. októbra 2012.

16. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

17. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sporová strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

18. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazoval, aby v súčasnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

19. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci (predmet sporu) a jej význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

20. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je exekúcia vedená proti sťažovateľovi ako povinnému, pričom obdobné konania predstavujú štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, preto vec nemožno označiť za skutkovo či právne zložitú.

21. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietahoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť. Ústavný súd konštatuje, že nezistil také správanie sťažovateľa v napadnutom konaní, ktoré by prispelo k zbytočným prietahom. Ani okresný súd neoznačil správanie sťažovateľa za faktor vplývajúci na dĺžku namietaného konania.

22. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní a konštatuje, že okresný súd až po takmer 8 rokoch (marec 2013 až január 2021, pozn.) predložil spis odvolaciemu súdu na rozhodnutie a v uvedenom období bol absolútne nečinný, čo je samo osebe z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné. V tejto súvislosti je potrebné podotknúť, že okresný súd tak urobil bez toho, aby rozhodol o celom predmete konania, čo mu vytkol aj odvolací súd a vec mu vrátil ako predčasne predloženú, čo len prispelo k predĺženiu konania.

23. S prihliadnutím na už prednesené skutočnosti a bez potreby podrobnejších analýz ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Er 2835/2012 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

24. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené, ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

25. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 4 000 eur, ktoré odôvodňuje dlhodobým stavom právnej neistoty.

26. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

27. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Vzhľadom na konštatované zbytočné prieťahy okresného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy obdobie absolútnej nečinnosti okresného súdu, ako aj celkovú dĺžku konania, ale predovšetkým skutočnosť, že sťažovateľ mohol dosiahnuť ukončenie exekučného konania uhradením dlžnej sumy, ústavný súd považoval za spravodlivé priznanie sumy 2 000 eur ako primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku tohto rozhodnutia). V prevyšujúcej časti požadovaného finančného zadosťučinenia sťažnosti nevyhovelo (bod 5 výroku tohto rozhodnutia).

V.

Trovy konania

29. Ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 492,31 eur (bod 4 výroku tohto rozhodnutia). Pokiaľ ide o priznanú výšku nároku, bol viazaný návrhom sťažovateľa, inak by mu patril nárok na náhradu trov konania v rozsahu 493,10 eur.

30. Ústavný súd vychádzal pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby (§ 11 ods. 3 vyhlášky) uskutočnený

v roku 2022 predstavuje sumu 193,83 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom v sume 11,63 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 205,46 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2022. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu), čo spolu s 20 % daňou z pridanej hodnoty predstavuje sumu 493,10 eur.

31. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. septembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu